

DÔVODOVÁ SPRÁVA

B. Osobitná časť

K čl. I

K bodu 1

Navrhovaným znením sa dopĺňa definícia pojmu odberateľ uvedená v ustanovení § 2 písm. b) o právnickú osobu, ktorá nie je podnikateľom a odoberá potravinu od dodávateľa. Pod touto právnickou osobou sa má rozumieť orgán verejnej moci v zmysle čl. 2 ods. 3 smernice (EÚ) 2019/633, ktorým sú národné, regionálne alebo miestne orgány, verejnoprávne inštitúcie, alebo združenia vytvorené jedným alebo viacerými takýmito orgánmi alebo jednou alebo viacerými takýmito verejnoprávnymi inštitúciami, ktorí nakupujú potraviny. Orgán verejnej moci má pri nákupe potravín dodržiavať rovnaké normy ako potravinársky podnik, ak koná ako odberateľ. Definícia odberateľa sa dopĺňa v súlade so smernicou (EÚ) 2019/633 aj o združenie odberateľov, ktoré môže byť účastníkom obchodného vzťahu. Ide o združenia, ktoré majú právnu subjektivitu ako napr. nákupné aliancie. Navrhovaným znením sa dopĺňa v súlade so smernicou (EÚ) 2019/633 aj definícia pojmu dodávateľ uvedená v ustanovení § 2 písm. c) o združenie dodávateľov, ktoré môže byť účastníkom obchodného vzťahu. Ide o združenia, ktoré majú právnu subjektivitu ako napr. predajné aliancie.

K bodu 2

Vzhľadom na nahradenie skutkovej podstaty neprimeranej podmienky v obchode s potravinami (ďalej len „neprimeraná podmienka“) v ustanovení § 3 ods. 5 písm. l) (novelizčný bod 6) stráca definícia pojmu „predajná akcia“ opodstatnenie.

K bodu 3

Precizovanie ustanovenia upravujúceho tzv. „logistický bonus“ tak, aby bolo zrejmé, že logistický bonus je možný iba v prípade, ak je vopred písomne dohodnutý, v limite 3% z ročného obratu dodávateľa a dodávateľovi pri dodaní potraviny nevznikli s dodaním žiadne náklady. Tzv. ak dodávateľ dodá potravinu do logistického centra (centrálneho skladu) alebo priamo do maloobchodných prevádzok odberateľa, podmienka v ustanovení § 3 ods. 4 písm. c) nebude splnená, a odberateľ nebude môcť od dodávateľa požadovať peňažné alebo nepeňažné plnenie za využitie distribúcie odberateľa. Rovnako peňažné alebo nepeňažné plnenie nebude môcť odberateľ požadovať od dodávateľa, ak dodávateľ dodá potravinu do logistického centra (centrálneho skladu) a z logistického centra (centrálneho skladu) do maloobchodných prevádzok distribúciu potraviny zabezpečí odberateľ, pretože dodávateľovi už vznikli náklady s dodaním potraviny, a to tým, že dodal potravinu do logistického centra (centrálneho skladu). To znamená, že odberateľ nemôže požadovať peňažné alebo nepeňažné plnenie od dodávateľa za využitie distribúcie odberateľa, ak odberateľ zabezpečuje distribúciu potraviny z logistického centra (centrálneho skladu) do maloobchodných prevádzok. Ak by hypoteticky chcel odberateľ požadovať peňažné alebo nepeňažné plnenie od dodávateľa za distribúciu potraviny z logistického centra (centrálneho skladu) do maloobchodných prevádzok, nemôže, pretože nejde o využitie distribúcie odberateľa, ale už o prepravu vlastného tovaru, ktorý je

vlastníctvom odberateľa, tým, že ho odberateľ prevzal z logistického centra (centrálneho skladu).

K bodu 4

Skutková podstata neprimeranej podmienky uvedenej v § 3 ods. 5 písm. f) sa dopĺňa o výnimky určené priamo v čl. 3 smernice (EÚ) 2019/633. Neuhradenie kúpnej ceny v lehote splatnosti podľa § 3 ods. 5 písm. f) sa nebude vzťahovať na platby vykonávané v rámci školského programu podľa nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1308/2013 v platnom znení a na platby vykonávané verejnoprávnymi subjektmi poskytujúcimi zdravotnú starostlivosť podľa § 340b ods. 5 Obchodného zákonníka.

K bodu 5

Navrhovaná úprava vyplýva z aplikačnej praxe. Pri súčasnom znení ustanovenia je potrebné naplnenie obidvoch podmienok (objednanie a prevzatie), pričom v praxi častejšie dochádza k situácii naplnenia len jednej z nich.

K bodu 6

K § 3 ods. 5 písm. l):

Navrhovaným ustanovením sa nahrádza neprimeraná podmienka v ustanovení § 3 ods. 5 písm. l), keďže bol identifikovaný jej nesúlad s čl. 3 ods. 2 písm. c) smernice (EÚ) 2019/633, novou skutkovou podstatou neprimeranej podmienky v zmysle čl. 3 ods. 1 písm. c) smernice (EÚ) 2019/633. Obligačný dvojstranný akt predpokladá pri zmene podmienok dohodu oboch zmluvných strán, t. j. jednostranná zmena podmienok je neprípustná.

K § 3 ods. 5 písm. m):

Navrhovaným ustanovením sa nahrádza neprimeraná podmienka v ustanovení § 3 ods. 5 písm. m) novou skutkovou podstatou neprimeranej podmienky v zmysle čl. 3 ods. 1 písm. e) smernice (EÚ) 2019/633. Podstatou novej neprimeranej podmienky je neodôvodnené (nie spôsobené nedbalosťou alebo zavinením dodávateľa) prenášanie zodpovednosti za stratu alebo znehodnotenie potravín na dodávateľa. Pôvodná skutková podstata neprimeranej podmienky v ustanovení § 3 ods. 5 písm. m) sa nahrádza z dôvodu, pretože bol Protimonopolným úradom Slovenskej republiky identifikovaný jej nesúlad so zákonom č. 136/2001 Z. z. o ochrane hospodárskej súťaže a o zmene a doplnení zákona Slovenskej národnej rady č. 347/1990 Zb. o organizácii ministerstiev a ostatných ústredných orgánov štátnej správy Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ochrane hospodárskej súťaže“). Podľa Protimonopolného úradu Slovenskej republiky pri zisťovaní výrobných nákladov odberateľmi ide o zosúladený postup podnikateľov podľa § 4 ods. 1 zákona o ochrane hospodárskej súťaže a ustanovením § 3 ods. 5 písm. m) sa ukladá odberateľom povinnosť, aby ich nákupná cena bola v určitej výške. Protimonopolný úrad Slovenskej republiky v tejto súvislosti konštatoval, že štandardné informácie o výrobných nákladoch sú obchodným tajomstvom alebo dôvernou informáciou výrobcov, takže odberateľ sa k nim nemôže zákonným spôsobom dopracovať. Práve preto, ak by aj vo výnimočných prípadoch výrobca bol ochotný odkryť svoje obchodné tajomstvo, tak odberateľ nemá možnosť

výrobné náklady výrobcu akokoľvek verifikovať. Zároveň aplikácia predmetného ustanovenia (jeho kontrola v praxi) je nemožná.

K § 3 ods. 5 písm. u):

Navrhovaním ustanovením sa nahrádza neprimeraná podmienka v ustanovení § 3 ods. 5 písm. u) novou skutkovou podstatou neprimeranej podmienky v zmysle čl. 3 ods. 1 písm. f) smernice (EÚ) 2019/633. Podľa novej skutkovej podstaty neprimeranej podmienky zmluva o dodávke potraviny nemusí byť obligatórne písomná, avšak v prípade žiadosti o písomné potvrdenie objednávky musí byť táto objednávka potvrdená, pričom v opačnom prípade dôjde k porušeniu zákona. Pôvodná skutková podstata neprimeranej podmienky v ustanovení § 3 ods. 5 písm. u) sa nahrádza z dôvodu jej zásahu do záväzkových vzťahov medzi odberateľom a spotrebiteľom. Zákon o neprimeraných podmienkach v obchode s potravinami sa má vzťahovať výlučne len na obchodné záväzkové vzťahy medzi dodávateľmi a odberateľmi. Predmetné ustanovenie považovalo za neprimeranú podmienku predaj potraviny spotrebiteľovi za cenu nižšiu, ako bola jej kúpna cena okrem výnimiek uvedených v tomto ustanovení. Dodávateľovi bola kúpna cena zo strany odberateľa uhradená v dohodnutej výške a predaj spotrebiteľovi nemal na uvedenú skutočnosť vplyv. Zníženie kúpnej ceny na pulte teda znášal len odberateľ a dodávateľ týmto ustanovením nebol dotknutý. Ustanovenie malo aj negatívny dopad na spotrebiteľa, ktorý nemohol využívať výhodu znížených pultových cien zo strany odberateľa.

K bodu 7

Navrhovaným znením sa do ustanovenia § 3 ods. 5 dopĺňajú v súlade so smernicou (EÚ) 2019/633 nové skutkové podstaty neprimeraných podmienok, a to:

1. skutková podstata v zmysle čl. 3 ods. 1 písm. g) smernice (EÚ) 2019/633. Porušenie obchodného tajomstva bude nie len porušením v súkromnoprávnej rovine (kde má subjekt možnosť žalovať náhradu škody a pod.), ale aj porušením verejného práva, pričom sa nároky vzájomne nevylučujú,
2. skutková podstata v zmysle čl. 3 ods. 1 písm. h) smernice (EÚ) 2019/633. V praxi často dochádza k situácii, že účastník obchodného vzťahu po uplatnení svojich práv, prípadne po podaní podnetu čelí tzv. odvetným opatreniam (najčastejšie ide o neodôvodnené prerušenie dodávok zo strany odberateľa). Pokiaľ je preukázaná príčinná súvislosť medzi vyššie uvedeným konaním dodávateľa a napr. zrušením objednávky odberateľom, dôjde k porušeniu zákona. Ide napríklad o podanie dodávateľa na ministerstvo pôdohospodárstva alebo o spoluprácu dodávateľa s ministerstvom pôdohospodárstva počas kontroly,
3. skutková podstata v zmysle čl. 3 ods. 1 písm. i) smernice (EÚ) 2019/633. Ide o odlišnú skutkovú podstatu ako je ustanovená v § 3 ods. 5 písm. j) zákona. Pri skutkovej podstate uvedenej v § 3 ods. 5 písm. j) zákona ide kompenzáciu plnenia poskytnutého spotrebiteľovi (napr. za vrátenie tovaru) a v prípade novo doplnenej skutkovej podstaty ide o kompenzáciu nákladov odberateľa, ktoré akokoľvek súvisia s preskúmaním podania spotrebiteľa.

K bodu 8

Zjednodušenie formulácie, keďže podnet účastníka obchodného vzťahu a podnet, ktorý podala iná osoba možno spolu označiť ako „podnet inej osoby“.

K bodu 9

Legislatívno-technická úprava ustanovenia súvisiaca s novelizačným bodom 8.

K bodu 10

Novým odsekom 4 sa dopĺňa informačná povinnosť pre ministerstvo pôdohospodárstva, ktorú má voči podávateľovi podnetu, a to za predpokladu, že sú známe jeho identifikačné údaje. Nová informačná povinnosť spočíva v informovaní podávateľa podnetu o spôsobe, akým bolo s podnetom naložené, samozrejme za predpokladu, že nejde o anonymný podnet.

Novokoncipovaným odsekom 5 sa zavádza v súlade s čl. 5 ods. 3 smernice (EÚ) 2019/633 povinnosť ministerstva pôdohospodárstva utajiť totožnosť podávateľa podnetu, ako aj utajiť informácie, ktorých zverejnením by mohlo dôjsť k poškodeniu záujmov podávateľa podnetu, ak o to podávateľ podnetu pri podaní podnetu požiada spolu s určením všetkých informácií, ktoré požaduje utajiť. V súvislosti s náležitou ochranou podávateľa podnetu ministerstvo pôdohospodárstva aj na základe ustanovenia § 11 ods. 1 zákona č. 211/2000 Z. z. o slobodnom prístupe k informáciám a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon o slobode informácií) nesprístupní informáciu o totožnosti podávateľa podnetu alebo informáciu, ktorej zverejnenie by mohlo viesť k poškodeniu jeho záujmov, ak podávateľ podnetu so sprístupnením tejto informácie nesúhlasí. Novým odsekom 6 ministerstvo pôdohospodárstva môže zamietnuť podnet za predpokladu, ak by prešetrením podnetu alebo vydaním rozhodnutia podľa § 14 mohlo dôjsť k prezradeniu totožnosti podávateľa podnetu alebo informácií, ktoré by mohli poškodiť jeho záujmy, a to pod podmienkou, že podávateľ podnetu o utajenie požiadal ministerstvo pôdohospodárstva a určil všetky informácie, v prípade ktorých žiada o utajenie.

K bodu 11

Navrhovanou úpravou sa preberá čl. 5 ods. 6 smernice (EÚ) 2019/633. Keďže je každá kontrola iná, aj rozsah kontrolovaných skutočností je iný, preto sa text smernice (EÚ) 2019/633 preberá v znení „v primeranej lehote“. Kontrola začne ihneď po vydaní poverenia, a to ako dlho bude trvať a kedy sa ukončí, nie je možné určiť, z tohto dôvodu možno v národnej právnej úprave použiť len slovné spojenie v znení „v primeranej lehote“.

K bodu 12

Legislatívno-technická úprava § 5 súvisiaca s novelizačným bodom 10.

K bodu 13

Návrhom zmeny definičného znaku správneho deliktu nedochádza k zmene obsahu doteraz platného ustanovenia správneho deliktu (§ 14 ods. 1 zákona), ale iba k jeho legislatívno-technickému spresneniu. Aj v súčasne platnom a účinnom znení sa za porušenie zákona považuje požadovanie, dohodnutie a uplatnenie, t. j. aj štádia v právnej teórii označované ako príprava alebo pokus. K precizovaniu súčasného znenia správneho deliktu sa pristúpilo z dôvodu, že definícia správneho deliktu neumožňovala preukázať znevýhodnenie druhého účastníka obchodného vzťahu vo forme požadovania a taktiež dohodnutia neprimeranej podmienky. Ide tu len o potenciálne znevýhodnenie, a preto je potrebná uvedená zmena. Nejde o snahu zovšeobecniť definíciu správneho deliktu. Aj z recitálu smernice vyplýva, že nemusí dôjsť k samotnému znevýhodneniu, ale postačuje aj hrozba, potenciálne znevýhodnenie:

„V rámci poľnohospodárskeho a potravinového dodávateľského reťazca sa bežne vyskytuje výrazná nerovnováha vo vyjednávacíj pozícii medzi dodávateľmi a odberateľmi poľnohospodárskych a potravinových výrobkov. Táto nerovnováha vo vyjednávacíj pozícii môže viesť k nekalým obchodným praktikám, keď sa väčší obchodní partneri so silnejšou pozíciou usilujú presadiť určité praktiky alebo zmluvné dojednania, ktoré sú v ich prospech v súvislosti s predajnou transakciou. Takéto praktiky sa napríklad: môžu výrazne odchyľovať od poctivého obchodného správania, môžu byť v rozpore so zásadami dobromyseľnosti a čestnosti a môžu byť jednostranne presadzované jedným obchodným partnerom voči druhému; môže sa nimi stanoviť neodôvodnený a neprimeraný prenos hospodárskeho rizika z jedného obchodného partnera na druhého; alebo sa nimi môže vytvoriť výrazná nerovnováha medzi právami a povinnosťami jedného obchodného partnera. Určité praktiky môžu byť zjavne nekalé, aj keď ich obe strany odsúhlasia. V záujme zníženia výskytu takýchto praktík by sa mal na úrovni Únie zaviesť minimálny štandard ochrany pred nekalými obchodnými praktikami, ktoré môžu mať negatívny vplyv na životnú úroveň poľnohospodárskej komunity. Prístup minimálnej harmonizácie v tejto smernici umožňuje členským štátom prijať alebo ponechať v platnosti vnútroštátne pravidlá, ktoré idú nad rámec nekalých obchodných praktík uvedených v tejto smernici.“

K bodu 14

Navrhovaným znením ustanovenia sa nové skutkové podstaty neprimeraných podmienok zaraďujú do sankčného systému zákona, pričom sú v sankčnom systéme zohľadnené aj nové skutkové podstaty neprimeraných podmienok, ktoré nahradili vypustenie skutkových podstat neprimeraných podmienok uvedených v § 3 ods. 5 písm. l), m) a u) (novelizačný bod 6).

K bodu 15

V navrhovanom ustanovení sa zakotvuje povinnosť pre ministerstvo pôdohospodárstva zverejňovať každoročne výročnú správu v rozsahu, v akom to požaduje smernica (EÚ) 2019/633, a to vždy do 5. marca za predchádzajúci rok. V súlade s touto smernicou je zakotvená i povinnosť ministerstva pôdohospodárstva zaslať výročnú správu najneskôr do 15. marca príslušného roka Európskej komisii. Výročná správa obsahuje najmä počet prijatých podnetov, počet začatých kontrol a počet skončených kontrol za predchádzajúci rok. V prípade skončených kontrol výročná správa obsahuje aj súhrnný opis skutočností, ktoré boli predmetom kontroly, výsledok kontroly a prijaté rozhodnutie o uložení pokuty za správny delikt. Ochrana podávateľa podnetu musí byť zachovaná v súlade s novým ustanovením § 4 ods. 5 (novelizačný bod 12).

K bodu 16

Návrhom ustanovenia sa ustanovuje spolupráca ministerstva pôdohospodárstva v oblasti neprimeraných podmienok s orgánmi presadzovania práva ostatných členských štátov Európskej únie a s Európskou komisiou, a to najmä v prípadoch, v ktorých má kontrola cezhraničný rozmer, t. j. odberateľ alebo dodávateľ majú sídlo v rozdielnych členských štátoch Európskej únie.

K bodu 17

K § 18b ods. 1:

Prechodným ustanovením sa upravuje režim, ktorým sa vzťahy vznikajúce zo zmlúv v oblasti neprimeraných podmienok po 1. máji 2021 budú spravovať. To znamená, že zmluvy uzavreté medzi účastníkmi obchodného vzťahu do 30. apríla 2021 sú účastníci obchodného vzťahu povinní uviesť do súladu s týmto zákonom najneskôr do 31. decembra 2021, avšak s výnimkou zmlúv uzavretých na dobu určitú do 31. decembra 2021. Na právne vzťahy vzniknuté na základe týchto zmlúv sa vzťahujú ustanovenia týchto zmlúv najneskôr do 31. decembra 2021. Zmluvné podmienky dohodnuté v dodávateľsko-odberateľských zmluvách po 31. decembri 2021, ktoré účastníci obchodných vzťahov nedajú do súladu s navrhovanou právnou úpravou zákona do 31. decembra 2021, a ktoré naplnia znaky skutkových podstát neprimeraných podmienok podľa navrhovanej právnej úpravy, budú od 1. januára 2022 sankcionované podľa novej právnej úpravy zákona v znení účinnom od 1. mája 2021.

K § 18b ods. 2 a 3:

Upravuje sa, že kontrola začatá a neskončená do 30. apríla 2021 sa dokončí podľa právnej úpravy účinnej do 30. apríla 2021. Zároveň sa ustanovuje, že konanie o uložení pokuty za správny delikt, ktoré sa začalo na základe kontroly začatej do 30. apríla 2021, bez ohľadu na to, či do 30. apríla skončila alebo nie, sa dokončí podľa právnej úpravy účinnej do 30. apríla 2021.

K § 18b ods. 4:

Upravuje sa situácia, keď konanie o uložení pokuty za správny delikt, ktoré sa začalo a právoplatne neskončilo do 30. apríla 2021 sa dokončí podľa právnej úpravy účinnej do 30. apríla 2021.

K § 18c:

Ustanovením § 18c sa zavádza odkaz na transpozičnú prílohu.

K bodu 18

Navrhovaním ustanovením sa zákon dopĺňa o transpozičnú prílohu.

K čl. II

Dátum účinnosti sa navrhuje s ohľadom na termíny ustanovené v čl. 13 smernice (EÚ) 2019/633. V súlade s § 19 ods. 5 zákona č. 400/2015 Z. z. o tvorbe právnych predpisov a o Zbierke zákonov Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov je možné predpokladať zachovanie 15-dňovej legisvakačnej doby.